

Моніторинг наслідків виконання Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Згідно з пп 6 п. 1 ст. 9 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) документу державного планування не завершується з його прийняттям. Так, значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час і після реалізації Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік (далі – Програми), затвердженої рішенням міської ради від 08.02.2024 № 37/VIII-17, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування, а саме Програми, здійснюється згідно з пп.5 п.1 ст.5 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та відповідно до передбачених у розділі 9 Звіту про стратегічну екологічну оцінку проєкту Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік заходів.

При проведенні моніторингу базовим періодом визначений 2023 рік. Оцінка здійснюється шляхом порівняння показників 2024 року з базовим періодом.

Для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконувались наступні заходи, у тому числі із залученням сторонніх організацій:

1. Моніторинг забруднення атмосферного повітря в місті Чернігові на стаціонарних постах спостережень;
2. Системне оновлення інформації про стан навколишнього природного середовища, здоров'я населення та техногенні об'єкти, що впливають на нього;
3. Комплексне оброблення та аналіз даних спостережень та обліку.

При проведенні цього моніторингу використані дані, надані Деснянським басейновим управлінням водних ресурсів Державного агентства водних ресурсів України, Головним управлінням статистики у Чернігівській області, управлінням охорони здоров'я Чернігівської міської ради.

Згідно з пп 1 п. 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» частина респондентів не подала статистичну та фінансову звітність за 2024 рік, що унеможливило формування органами державної статистики в

повному обсязі об'єктивної статистичної інформації, тому отримані дані можуть бути уточнені.

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Програми

№	Індикатор	Рік		Темп
		2023	2024	2024/2023
Забруднення атмосферного повітря				
1	Викиди в атмосферне повітря від стаціонарних джерел, тис. т на рік, з них:	1,8	2,5	1.39
	- діоксид сірки	0,0015	0,0013	0,87
	- оксиди азоту	0,4	0,8	2,0
	- оксид вуглецю	0,1	0,4	4,0
	- метан	1,2	1,2	1,0
	- неметанові легкі органічні сполуки	0,04	0,06	1,5
2.	Викиди діоксиду вуглецю, тис. т	255,4	625,7	2,45
	Оцінка результатів:	Збільшення викидів в атмосферне повітря за 2024 рік спостерігається у зв'язку з перебоями в постачанні електроенергії (обмеження/відсутність електропостачання), що призвело до значного збільшення використання резервних джерел живлення, зокрема генераторів бензинового та дизельного типу дії.		
Водні ресурси				
3	Загальний забір води, млн м ³ на рік	41,283	92,138	2,23
4	Обсяги використання свіжої води, млн м ³ на рік	40,076	91,175	2,28

№	Індикатор	Рік		Темп
		2023	2024	2024/2023
5	Загальний обсяг скидання зворотних вод у водні об'єкти, млн м ³ на рік	38,498	85,890	2,23
6	Обсяг скидання нормативно очищених вод, млн м ³ на рік	12,355	12,975	1,05
7	Обсяг скидання забруднених вод, млн м ³ на рік	-	-	-
8	Обсяг скидання нормативно чистих без очистки вод, млн м ³ на рік	26,143	72,915	2,79
	Оцінка результатів:	Результат позитивний: зросла питома вага скиду нормативно очищених вод.		
Відходи				
9	Загальна кількість утворених відходів, тис. т	44,0	81,1	1,84
10	Обсяг утилізованих відходів, тис. т	0,6	-	-
11	Обсяг відновлених відходів, тис. т	-	195,0	-
12	Обсяг відходів, видалених у спеціально відведені місця, тис. т	186,0	194,3	1,04
13	Наявність відходів у тимчасовому зберіганні, на кінець року, тис. т	0,5	5,2	10,4
	Оцінка результатів:	<p>На динаміку показників поводження з змішаними відходами вплинула широкомасштабна збройна агресія російської федерації, оскільки збільшилась кількість відходів від руйнувань.</p> <p>До основних проблем в частині управління відходами громади також належить вичерпання ресурсу існуючого полігону твердих побутових відходів, на якому здійснюється захоронення відходів з території Чернігівської міської територіальної громади.</p>		

№	Індикатор	Рік		Темп
		2023	2024	2024/2023
Здоров'я населення				
14	Народжуваність (на 1000 населення)	4,4	4,37	0,994
15	Смертність (на 1000 населення)	13,3	13,26	0,997
	за причинами:			
	- хвороби системи кровообігу	702,5	637,7	0,908
	- злоякісні новоутворення	216,3	199,5	0,923
	- хвороби органів травлення	69,2	53,5	0,774
	Оцінка результатів:	Негативна динаміка відтворення населення у Чернігівській міській територіальній громаді триває – смертність перевищує народжуваність у 3 рази. У структурі смертності населення залишаються провідними хвороби системи кровообігу та злоякісні новоутворення. Слід активізувати санітарно-освітню роботу серед населення щодо профілактики та раннього виявлення захворювань, особливо, візуальних локалізацій.		
Рекреаційні ресурси та природно-заповідний фонд				
16	Кількість об'єктів природно-заповідного фонду, шт.	24	24	1,0
17	Площа земель під об'єктами природно-заповідного фонду, га	340,0	340,0	1,0
18	Площа відновлених екосистем	-	-	-
	Оцінка результатів:	Результат стабільний, без кількісних змін.		

У 2024 році для забезпечення раціонального та ефективного споживання енергоносіїв та дотримання встановлених граничних норм з використання енергоресурсів бюджетними установами міста, продовжувалась

робота щодо контролю та моніторингу за використанням енергетичних ресурсів.

Аналізуючи енергоспоживання у 2024 році, за підсумками використання енергоносіїв у 2024 році, спостерігається наступне збільшення:

- електрична енергія на 5%;
- теплова енергія на 14%;
- природний газ на 10%;
- гаряча вода на 30%;
- холодна вода на 9%.

Збільшене споживання енергоносіїв пояснюється відновленням будівель, активними ремонтними роботами, поверненням дітей до офлайн навчання, збільшенням кількості людей в закладах охорони здоров'я та інших установах. Триваліший робочий час закладів, а також підвищене навантаження на освітні та медичні установи сприяли зростанню споживання енергоносіїв.

Разом з тим, порівняно з довоєнним періодом, у 2024 році спостерігається наступне скорочення енергоспоживання:

- електрична енергія на 16%;
- теплова енергія на 18%;
- природний газ на 30%;
- гаряча вода на 39%;
- холодна вода на 18%.